

الف: نکات مهم و موضوعاتی که در لایحه دیده نشده است:

در لایحه پیشنهادی ارائه شده عمدتاً در راستا و چارچوب فیزیک خاک یا ساختمان خاک است و به قسمت های شیمی و بیولوژی که مبحث بسیار مهمی در خاک می باشد اشاره ای نشده است.

- به موضوعات مهمی نظیر تناوب کشت (انتخاب و ترکیب محصولات اثرگذار در حاصلخیزی)، عملیات زراعی نظیر پیش بینی برای برگرداندن بخشی از بقایای گیاهان تولیدی به خاک، جلوگیری از سوزاندن بقایای گیاهی در عملیات کشاورزی، رعایت مصرف بهینه عناصر شیمیائی (انواع کودها)، مواد پلاستیکی در کشت، مصرف هورمونهای رشد و ... اشاره ای نشده است و برای چگونگی رفتار در این زمینه ها پیشنهاد احکام قانونی مناسب پیش بینی نگردیده است.
- به موضوع مهم ضرورت حفظ و یا افزایش حاصلخیزی خاک ها نظیر افزایش میزان مواد آلی یا کاربرد و افزایش مایکروارایزها یا سایر موجودات زنده در خاک و نظایر آنها اشاره ای نشده است.
- برای اعمال توصیه ها و یا تحقق انتظارات پیشنهادی نظیر جلوگیری از فرسایش خاک یا افزایش حاصلخیزی خاک ها یا بهبود محیط خاک (میکروبیولوژی خاک) تکلیفی برای دستگاه های تحقیقاتی یا اجرائی ذیربط دایر بر انجام تشخیص موارد و یا ارائه توصیه های علمی، کاربردی و اجرائی و یا ارائه دستورالعمل ها و راهنمائی های فنی مشخص نشده است.
- به عبارت دیگر برای تحقق و اعمال توصیه های مورد انتظار نه به نظام حمایتی و یا اقدامات تحقیقاتی و اجرائی مورد نیاز اشاره ای شده و نه تکلیفی برای وزارت یا سازمان مشخص گردیده است.
- در ترکیب لایحه پیشنهادی اقدامات و برنامه های آموزشی، ترویجی و تحقیقی گاهاً همراه مجازاتها و جریمه ها در کنار هم آمده اند که بهتر است این موارد به علت تفاوت محتوی عملیاتی با نظم دیگری تنظیم و به طور مجزا مطرح گردند.

ب: پیشنهادات در مورد مفاد لایحه پیشنهادی

ماده ۵۶

بند پ: خدمات فنی و مهندسی عام است بهتر است حیطه آن برای خاک مشخص شود.

بند ث: در ادبیات اجرائی و مرسوم و یا قانونی، نظام بهره برداری از خاک وجود ندارد بلکه نظام بهره برداری بطور عام است که عمدتاً مفهوم نظام بهره برداری از زمین است (در ادبیات کشاورزی).

بند ث: از آنجائی که تحقق کلیه بندهای الف تا خ ذکر شده در این ماده، نیازمند سازماندهی مناسب و مطلوب امور آموزشی، پژوهشی و ترویجی می باشد نه فقط بند ث آن، لذا بهتراست موضوع "سازماندهی مناسب و مطلوب امور آموزشی، پژوهشی و ترویجی" در یک بند جداگانه آورده شود تا شمول کلیه بندها گردد.

در ماده ۵۷ سطر دوم بصورت "مالکان و بهره برداران در حفظ و ارتقاء کیفیت (حاصلخیزی) منابع خاک ..." اصلاح شود. یعنی کلمه مورد بعد از در حذف شود و بعد از کلمه حفظ، قسمت " و ارتقاء کیفیت (حاصلخیزی)" اضافه شود.

در ماده ۵۷ جمله جلوگیری از اتفاقاتی نظیر ایجاد سیلاب و نظایر آن از نظر علمی و محتوایی مقدور به نظر نمی رسد بهتر است به صورت کنترل و کاهش ایجاد سیلاب و نظایر آن اصلاح شود.

تبصره ۱ ماده ۵۷

- سطر دوم: به جای شخم کلمه "عملیات خاک ورزی" و به جای آبخیزداران کلمه "حفاظت خاک" که از نظر مفهومی مصداق دارند بکار برده شوند و در سطر سوم تبصره یعنی بعد از جمله انجام عملیات به جای کلمه شخم عبارت "عملیات خاک ورزی و کاشت" اضافه شود.
- در تبصره ۲ این ماده سطر دوم کلمه "فرسایش خاک" بعد از خسارت اضافه شود.
- در تبصره ۳ عبارت "حفاظت خاک" در انتهای سطر اول اضافه شود.

ماده ۵۸

برای ناپایداری (سطر دوم) به نظر نمی رسد بایستی شاخص تعیین کرد بخصوص اینکه در انتهای ماده اشاره به پرداخت خسارت ناشی از عدم رعایت شاخص می کند که متناقض با شاخص ناپایداری است. لذا بهتر است کلمه "ناپایداری" در سطر دوم حذف شود. برای تکمیل موضوع بهتر است بعد از کلمه خاک در سطر دوم قسمت "که عدم رعایت آنها" اضافه شود تا مفهوم کامل تری از مطلب حاصل شود.

در تبصره این ماده بعد از کلمه غیر صنعتی بهتر است عبارت "خدماتی و توسعه ای" نیز اضافه شود.

به نظر میرسد عملیاتی نظیر احداث سدهای خاکی، استخرهای ذخیره آب یا پرورش ماهی فعالیت های مرتبط احداث کانال های آبیاری و زهکشی را نیز بایستی مستثنی نمود زیرا وجود این ماده به این صورت به نظر می رسد بسیاری از فعالیت های مذکور را مختل و یا با بوروکراسی وسیع مواجه خواهد نمود.

با توجه به انواع مطالعات خاک و تهیه نقشه های متعدد و متفاوت آن نظیر طبقه بندی، تناسب اراضی، ارزیابی شوری و قلیائیت و کاربری بهتر است انواع آنها ذکر شود زیرا نقشه خاک بطور اعم مفهوم فنی خاصی ندارد بعلاوه برای هر نقشه ای بایستی گزارش نیز ارائه گردد که در ماده به آن اشاره نشده و موضوع بعدی این است که بهتر است استفاده از امکانات و ظرفیت های بخش خصوصی نیز در ماده اضافه شود زیرا امکانات دولت به تنهایی کافی برای تحقق این امر نخواهد بود و یا دولت را گسترده خواهد کرد.

تبصره ۲: پایش آلودگی خاک

بهتر است نوع آلودگی تعریف و یا ذکر شود.

تبصره ۱: متن تبصره با کلمه در صورتی آغاز شده که بیشتر ممکن است در عمل دستگاه های اجرائی را موظف به تامین اعتبار و اجرای اقدامات مورد نظر ننماید. پیشنهاد می گردد انجام سیاست های حمایتی و تشویقی و ... بایستی الزام آور باشد لذا در تبصره قسمت "در صورتی که" در قسمت اول حذف و به جای آن "به منظور اجرای" جایگزین شود و در ادامه نیز کلمه "مستلزم" حذف شود و به جای "باشد" نیز کلمه "مورد نیاز" جایگزین گردد. لذا پیشنهاد می گردد متن تبصره ۱ پیشنهادی به صورت زیر تغییر یابد:

تبصره ۱: "به منظور اجرای سیاست های حمایتی و تشویقی مذکور تامین اعتبارات مورد نیاز باید در بودجه های سالانه منظور و به تصویب برسد".

- تبصره ۲: به نظر می رسد بایستی موضوع تزریق یا اضافه شدن شوری ناشی از منابع آب و یا اضافه شدن مواد نفتی و فراورده های آن، زباله های صنعتی و شهری نیز به این موارد اضافه شود.

ماده ۶۳

در این ماده و یا در قسمت تعاریف خاک (بندهای ۵۸، ۵۹ ماده ۲) بهتر است ذکر شود تخریب شیمیائی نیز جزو موارد تخریب است.

ضمناً در مورد ورود دستگاه های اجرائی به مسائل وضع جریمه و یا دریافت آن، با احتیاط برخورد شود.

ماده ۶۷

در تنظیم آئین نامه مورد اشاره به نظر میرسد بایستی وزارت نیرو را نیز اضافه نمود.

ماده ۷۰

با توجه به اینکه ممکن است در مواردی خاک کشاورزی با بعضی مواد معدنی مخلوط باشد برای رفع شبهه چنین مواردی بهتر است عمل آن در قانون مشخص شود.

ماده ۷۱

در این ماده تشویق در امر آموزش، تحقیق و ترویج اصلاح و حفاظت خاک مدنظر قرار گرفته در صورتیکه به کسانی که اقدام به عمل حفاظت یا ارتقاء حاصلخیزی و بهبود خاک می نمایند اشاره نشده است از آنجائیکه نقش این افراد بسیار موثرتر است لذا پیشنهاد می شود قسمت "اقدام کنندگان به حفاظت از خاک یا حفظ و ارتقاء حاصلخیزی و بهبود خاک" قبل از کلمه "آموزش" اضافه شود.